

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . 12 kor. Negyedévre . . . 3 kor.
Félévre . . . 6 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő:
dr. BALOGHY ERNŐ.

Kiadótulajdonos:
BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEKET
és nyilttéri közleményeket a kiadóhivatal vesz fel.
MEGJELEN MINDEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN.

A tudomány rehabilitálása.

A tudomány ártatlan abban az ellentétben, amely közötté és az egyház között kihegyeződött. Ezt az igazságot hirdeti X. Pius pápa legújabb enciklikája, nagy meglepődésére azoknak, akik a hitélet legfőbb fórumától mindenkor csak türelmetlen kárhóztatást várnak mindarra, ami a hitélettől különböző és vele néhanapság szembe is kerül. De annál nagyobb elégtétel száll meg minden gondolkodót. Hogy ime végre az egyház is elejtette a tudományos kutatás kárhóztatását, sőt azt egyenesen „hatalmas eszköznek” mondja, „ha helyesen alkalmazzák.”

Micsoda más felfogás ez, mint az a megszokott, sablonos tudomány-gyűlölet, amelynek divatja eddig járta. A tudomány csődjéről való szálló ige, amelyet Arunetiére hirdetett, a konzervatív felfogásnak ez az ékeztollu képviselője, nagy ellentmondás és mindkét részről való felháborodás kíséretében. Brunetiére szembeállította a hitet a tudománnyal mondván, hogy ime mit végzett az egyik és mit a másik. A tudomány céljául tűzte és ígérte az emberiség problémáinak, a mindenség titkainak megoldását és vajjon mire jutott el? A nagy rejtélyek épen olyan megoldatlanok, mint voltak századokkal ezelőtt; az emberiség ugyanott áll velük szemben, mint régente. A tudomány tehát nem oldotta meg feladatát, beadta derekát, csődöt mondott. Hadd jöjjön tehát újra a vallás, amely megadja azt a megnyugvást, amelynek nyújtására a tudomány képtelen volt és képtelen is marad. Hova téved ime a vitakozó kedv, összehordván hetet-havat, egybe nem tartozó dolgokat s általánosítván a hibákat, amiket egyesek követek el. Mert Brunetiére elveti az egész tudományt, mert akadtak egyesek a tudományok ugynevezett művelői között, akik a vallás ellen támadtak. Holott úgy áll a dolog, hogy vallás és tudomány között valóban nincs ellentét, aminthogy nem is lehet két teljesen eltérő, egymással össze nem függő valami között sem az egyazonosság, sem az ellentét viszonya. Igazi tudós nem is támadt soha a vallás ellen, tudatában lévén annak, mi más a vallás és a tudomány rendeltetése és eszköze. Nem támadt a vallás ellen sem Kepler, sem Kopernikus, sem Galilei, sem Newton, sem Mayer, sem Cuvier, de sőt még Darwin sem, bárha a teremtés

nagyszerű hagyományának az ő fokozatos fejlődést hirdető elmélete volt a legélesebb ellentana. A vallás lényegét, az Istenben való hitet, a mindenségben uralkodó felsőbb akaratot s annak uralmából folyó törvényszerűséget soha igazi tudós kétségbe nem vonta, kétségbe nem is vonhatta. Hisz a tudásnak mihelyt elér a megismerés határaihoz, szintén nincsen más eszköze a megismerésének végső megalapozására, mint az elmélkedő feltevés s a benne való hit. Hisz maga Darwin is, is amikor a magaszerkesztette roppant fejlődési létrán leszállt a természet titkos mélységeibe, a legelső fokon még végtelen irt talált maga alatt. Az embertől, a legtökéletesebb szerves lénytől, elérkezett a legtökéletlenebb egysejtig s ott azt kellett kérdeznie, hogy hát ez a csira miből fejlődött? S a tudomány megpróbálván válaszolni erre a kérdésre száz kitérő felelettel, végül nem mondhatott mást, mint hogy támadott, keletkezett, teremtődött vagy termődött. Egyetlen homályos szóba foglalta bele a hitét, mert a tudásával nem férhetett hozzá a rejtélyek rejtélyéhez, a vég-okhoz, az Istenséghez.

Valóban hit és megismerés nem zárja ki egymást, nem versenyez egymással. Amit megismerünk, abban hiszünk, mert megismertük; amit megismerni képtelenek vagyunk, de létének megérthetetlen jeleit érezzük, azt hiszünk, mert másként nem tehetjük. A hit elválaszthatatlan az embertől épen úgy, mint a tudás. S az igazi tudománynak épen úgy szüksége van a hitre, mint a vallásnak. Az emberek milliói száz meg száz tudományos igazságot nem tudnak, csak elhisznek, mert nincs is rá módjuk és képességük, hogy tudással, megismeréssel tegyék magukévá az igazságot. Megtanulják az igazságot és el is hiszik, mert ez a lelküknek is megnyugtatója. Vajjon nem ilyen-e a vallásbéli dolgok szerepe? Belső, lelki szükséglet az emberiség fegyelmzője, hogy legyen hite és tudása a mindenségben uralkodó rendről s a rendet irányító akaratról. Ezt a szükségletet elégti ki a vallásos hit, kifejezésekképp az emberi lélek sejtéseinek. Ha hát ezeket a sejtéseket látnoki szellemek ihletett megnyilatkozásai alapján hirdetik és tanítják, kielégítik vele az emberi léleknek a világ megértésére való kívánczóságát.

Hit és tudomány így találkoznak, aminthogy így találkoznak a tudomá-

nyos hitetlenség és a hitetlen tudatlanság. Egynémely nagyképű álgondolkodó egész lényé csodálatos párhuzamra lel a nép egyszerű fiában. Amaz, mivelhogy tud a sejtek életéről, kétségbe vonja a teremtő isteni akaratot, emez pedig mivelhogy nem tud semmiről, nem hiszi el azt sem, a természeti valóságot sem. A tudásában egyképpen tudatlan és egyoldalú mindegyik s e ponton a tudós épen olyan tudatlan, mint a legtanulatlanabb vadember.

Valóban nincs ellentét a hit és a tudomány között. Mindegyiknek más a rendeltetése az emberiség számára. Amaz érzelmi, lelki szükséglet elégti ki, emez a dolgok rendjén igazit el. Egyik sem teszi fölöslegessé a másikat, egyik sem pótolhatja, helyettesítheti és sohasem is küszöbölheti ki a másikat. Mindegyik, ha helyesen alkalmazzák, hatalmas eszköze az emberi boldogulásnak; ha pedig helytelenül alkalmazzák, arról nem az eszköz tehet, nem az eszköz a hibás, az eszköz ártatlan, hanem hibás és megtévedett az ember vagy az emberiség, amely helytelenül alkalmazza.

Ezt tanítja X. Pius pápa enciklikája, megadván hitnek és tudománynak is a magáét és rehabilitálván ekképen, amelyet már-már kompromittált a hamis, nagyképű tudákoskodás az igazi tudományt.

G.omon Dezső sürgönye Latinovits Pál főispánhoz. Gromon Dezső államtitkárt a megye törvényhatósága nevében Latinovits Pál főispán üdvözölte kitüntetése alkalmából. Gromon Dezső most a következő sürgönyben mondott köszönetet főispánunknak:
Méltóságos Latinovits Pál főispán urnak
Zombor.

Bács-Bodrog megye közgyűlése által hozott reám nézve oly nagy becsesel bíró határozatról történt szives értesítésedért és az azzal küldött baráti üdvözlédért fogadd meleg hálaamat, igen jól tudom, hogy ezen kitüntető határozat megteremtőjét bened van szerencsém tisztelhetni, őszinte köszönet érte.

Gromon s. k.

Az állami beruházások. A képviselőház előtt fekvő és a kormány által benyújtott beruházási javaslat benünket ez idén közelebből is érdekel. Abban ugyanis oly tételek vannak, amelyek a jövőben sok előnyös dolgot vannak hivatva úgy a megyében, valamint városunkban is teremteni. Így első

sorban örvendetes, hogy Plósz Sándor igazságügyminiszter felvette az ez idei budgetbe 240 ezer koronával a zombori törvényszéki palota költségeit. Így hát többé-kevésbé bizonyos, hogy a törvényszéki palota nemsokára felépül és egyik díszét fogja képezni városunknak. A megyét érdeklő dolgok pedig elsősorban a baja—bátaszéki és a gombos—erdődi Dunahidak jövőbeni felépítése. A bajai Dunahidra 8 millió koronát, a gombos—erdődi 7 millió koronát kér a kereskedelmi miniszter.

Vármegyei közgyűlés.

Zombor, márc. 27.

Szombaton tartotta Bács-Bodrog megye törvényhatósági bizottsága az évi első rendes közgyűlését. A közgyűlés rendkívüli népes volt, ami fényesen bizonyította a törvényhatósági bizottság tagjainak meleg érdeklődését a vármegye ügyei iránt. Az összes járásokból megjelent a bizottsági tagok többsége, úgy hogy az impozáns szám még impozánsabbá tette azt a két határozatot, melyet a közgyűlés hozott, midőn a kormány, a képviselőház és Thaly Kálmán üdvözlését nagy lelkesedés mellett kimondotta.

Mély és maradandó nyomot kell hogy hagyjon e megye életében a hozott határozat. Mert oly egyöntetű, oly lelkes volt az, hogy minden igaz hazafinak szívét örömmel töltötte be. Azok, akik a bizalom, a ragaszkodás nyilvános megnyilatkozását indítványozták, Ráczy György, Grünbaum Pál és Récsy Ede bizottsági tagok voltak. Amit ott a közgyűlés termében mondtak, azt az alábbiakban szóról-szóra leközzöljük, de nem örökíthetjük meg azt a lelkesedést, az egyértelműség spontán megnyilatkozását, melyet a harsogó éljenek tolmácsoltak gróf Tisza István népszerű nevének elhangzásakor. Azt hallani kellett. Bácsmegeye üdvözlése bizonyára egyike lesz a legkedvesebbeknek, mert nincsen benne sallang, nincsen frázis, csak őszinteség.

A kormány üdvözlésén kívül a második kiemelkedő momentum volt a napirendre tűzött választás. A vármegye közigazgatásának három fontos pozícióját töltötte be a vármegye közönsége. Megválasztott egy főszolgabíró, egy ülnököt és egy aljegyzőt. Akiket megválasztott, megérdemelték a kitüntetés és bizalmat, mert eddigi példás és odaadó szorgalmukkal rászolgáltak arra. A zentai főszolgabírói állásra egyhangulag Buday Pál dr. választott meg. Egyhangú volt a választása s bármint sajnálták nagyon sokan, hogy tőle a központnak válnia kell, örömmel járultak hozzá szorgalmának megjutalmazásához. Buday Pál dr. tevékeny, pontos tagja volt a központi tisztikarnak s benne egy derék tisztviselőt nyertek a zentaiak.

Az ülnöki állásra dr. Gergurov Márk, az aljegyzői állásra Scherer Rezső lettek megválasztva. Mindketten fiatal tagjai a tisztikarnak, akik ezideig felelőseknak teljes megelégedésére tettek eleget kötelességüknek és rokonszenvért bírták a megye közönségének.

A közgyűlésről szóló részletes tudósítást ezek után itt adjuk:

*

A közgyűlést Latinovits Pál főispán pontban 9 órakor nyitotta meg harsány éljenzés közepette. Röviden üdvözölve az egybegyűlt bizottsági tagokat, a jegyzőkönyv vezetésével Lánckor Antal tb. főjegyzőt, az szólni kívánók feljegyzésével Lederer Pál tb. főjegyzőt, az ügyészi teendők ellátásával Mikosevits Kanut dr. főügyészt bizta meg. A napirend előtt Latinovits Pál főispán bejelentette a közgyűlésnek Gromou Dezső államtitkár legfelsőbb kiténtetését, majd lelkes szavak kíséretében azt indítványozta, hogy Bácsmegeye volt népszerű főispánját a közgyűlés kiténtetése alkalmából üdvözölje. Ezen indítványt a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel elfogadta.

Alispáni jelentés a köztgyekek állapotáról. — Belügyminiszteri rendelet a megyebeli községek helynevének megállapítása tárgyában. — Tudomásul vétettek.

Ráczy György megyebizottsági tagnak önálló indítványa a kormány iránti bizalom tárgyában.

Ráczy György indítványa.

Tekintetes törvényhatósági bizottság!

Bács-Bodrog vármegye törvényhatósága mindenkor kötelesség gyanánt fogta fel azt a jogát, hogy az ország politikai életének jelentősebb mozzanataira törvényszerűleg reflektáljon. Jóllehet vármegyénk — földrajzilag tekintve — az ország szekerének csak rudját képezi, mégis mindenkor együtt érez, együtt sir és vigad a haza szívével s annak úgy örömeiből, mint bánataiból ki szokta venni a maga részét.

Ennek a rokonérzésnek bátorkodom én tolmácsul szegődni most, mikor az a politikai lidérenyomás, melyet obstrukció néven másfél év alatt a haza minden polgára megismert, végre valahára megelégette a nemzeti fejlődésben okozott károkat és mindnyajuk megkönnyebbülésére elcsendesült.

Tekintetes törvényhatósági bizottság! Sokáig működtem mint ellenzéki zaslótartó s így megszoktam, hogy az eseményeket bizonyos kritikával kísérem. De ez az üdvös szokás sem vehetett rajtam akkora erőt, hogy az igaz érdemtől, a hazafias törekvestől, a nemzeti jogoknak bátór védelmétől akkor is megtagadjam az elismerés koszorúját, midőn látom, hogy az ország sorsának intézésében vezérszerepre hivatott nagy férfi, jellemének acélerejét, tudásának szinaranyát, buzgósnak lobogó lelkesedését tűzbe vitte mindazert, amit a nemzeti állam kiépítése és betetőzése érdekében, a hadügy terén az ország józan közvéleménye ma megvalósítani kívánhat.

Gróf Tisza István miniszterelnök, az ő kormánya, az ország tulnyomó többségének politikai letéteményesétl tekintetű szabad-élvűpárt, — ha a honvédelem terén elvileg már kivívott újabb nemzeti térfoglalásunkat tekintjük, — a magyar nemzeti fejlődés történetében aranybetűkkel vésték be a neveiket örökre.

Egyfelől az e fölött érzett hazafias öröm, másrészt a célon is túllőni igyekvő ellenzéknek másfél éves makacszkodásáról való lemondása fényesen igazolta hazánk bölcsésnek, Deáknak azt a feledhetlen mondasát, hogy: „A hazáért mindent lehet kockáztatni, de a hazát kockáztatni semmiért sem szabad.“

A későgyig menő harcra csatarendbe vonult feleknak az öldöklés, a testvérgyilkos mérközés pillanataiban való váratlan összebékülés és eredményes, közhasznú, országépítő munkára való egyesülése olyan lélekemelő jelenet volt, hogy minden hazafinak tisztelettel kell meghajtania fejét azon kormányvezér előtt, aki ereje tudatában, a hatalom birtokában megszerezte magának a legnagyobb emberi diadalt azzal, hogy győzedelmeskedett önmagán s a feléje nyújtott békejebbot nagylelkűen elfogadta.

Hogy ennek a történelmi nagy mozzanatnak Bács-Bodrog vármegye évkönyveiben is nyoma maradjon s a helyünkbe lépő emberöltő lássa, mennyire feltettük — mert szerettük — hazánkat indítványozom:

„Fejezze ki a törvényhatósági közgyűlés tantoríthatlan bizalmát az ország kormánya iránt, mely nemzeti aspirációkat a lehetőség mérve szerint érvényre juttatta, az országot a parlamenti csőd veszedelméből erélyével s tapintatával kimentette és imádott királyunkkal egyetértésben, az alkotmányt a fenyegető válságból kiragadta.“

Szolgáljon ezen bizalomnyilvánítás bizonyosságul a mi hazafias ragaszkodásunknak s zálogul annak, hogy nyelv és vallás nem tesz különbséget közöttünk akkor, mikor hazafiságunkat teszük próbára a körülmények.

Grünbaum Pál dr. megyebizottsági tagnak önálló indítványa a miniszterelnök, a kormány és a képviselőház üdvözlése tárgyában.

Dr. Grünbaum Pál indítványa.

Tekintetes törvényhatósági bizottság!

A vármegyéknek, Magyarország védbátyáinak, az ősi és szent alkotmányunk leghívebb őreinek a magyar törvényhozás feuarította és fenn fogja tartani azt a jogot, hogy éber figyelemmel kísérjék közállapotainkat, napról-napra szemmel tartva politikai helyzetünket és mérlegre téve a beálló eseményeket, mindezekből levonják a következtetéseket és feliratilag kifejezzék, mint a közvélemény leghatalmasabb tényezői saját óhajait és kívánalmait és hallassa a hazafias aggodalomnak szükséges és sokszor üdvös intő szavát.

Ezen szép ősi és felette tiszteletreméltó jog illeti meg a tekintetes törvényhatósági bizottságot, melylyel szemben terheli a szigorú kötelesség is eme joggal élni minden alkalommal, amidőn beáll a szükség arra, hogy méltó formában nyilvánuljon meg az igazi alkotmányos magyar közvélemény.

Szerény véleményem szerint most a legkomolyabb alkalom kínálkozik arra, hogy a vármegyék éljenek kötelességszerű jogaikkal.

Legutóbbi parlamenti eseményekre célok, mint amelyek szerintem nagyon is alkalmasak arra, hogy levonva belőlök a tanulságokat, a vármegyék a haza jól felfogott érdekeiben kérelmet intézzenek a parlamenthez és illetve ennek kimagasló tényezőihez.

Véleményem igazságát a magyar történelem bizonyítja.

A történelemből merített szomorú tapasztalat alapján elmondhatjuk, hogy a nemzetek között nincs egyetlen egy olyan, amely annyit szenvedett, annyit küzdött és a maga léteért hősiiesen annyit vérezett és áldozott volna, mint a mi nemzetünk.

Ezredéves létünk telve volt ezer veszélylyel, ezer örvénynyel, melyek a megsemmisítéssel fenyegettek és egész ezredéven át a fel fel csillanó kevés derűt mindjárt több és sötétebbnél sötétebb borulat váltotta fel!

Ha egy egy korszakot meg is termékenyített a tiszta égbolton az átszűrődő éltető napsugár éltető ereje, ha diadalmas csaták után fellobbant a remény és szebb és biztosabb jövőre, csakhamar új veszély, új küzdelem nebezedett nemes nemzedékeinkre. Sőt még a diadalk után is a magyarok nagy, legnagyobb korszakaiban is mindig ott leselkedett a tiszta égbolton egy egy sötét felhő, amely hol lassan, hol gyorsabban közeledve — a belviszályt és a nemzet visszavonását értem — vad orkánná változott át s újra rombolás és megsemmisítéssel fenyegette e hazát.

Mennyi bölcsesség, mennyi fáradhatlan kitartás, minő képzetet felülmuló hősi kitűdelemre volt szükség ezekkel a viharokkal szemben!

Igy volt ez ezer éven keresztül és így van ez fájdalom szemünk világos láttára ma is!

Hiszen még el sem temettük a múlt század derekán lezajlott nagy nemzeti tragédia emlékét, még élnek közöttünk azoknak a dicső időknek egyes szereplő alakjai és ime máris a legutóbbi időben lezajlott parlamenti események ujólag a legsúlyosabb válság elé sodorták e hazát és ennek népét.

Habár nem is volt okunk anarchiától vagy közjogunk megfosztásától tartani, azért bizony — valjuk be — hogy hazafias lel-

künk ama meggyőződés rabjává lett, hogy alkotmányunk legdragább kincse a nemzet képviselőtestülete egykönnyen felforgatható és jogrend nélküli értéktelen intézmény színvonalára süllyeszteszik

Nem kívánok tekintetes törvényhatósági bizottság a most jelzett parlamenti események részletes taglalásába bocsátkozni. Tisztelettel hajlok meg minden politikai párt hazafias véleménye előtt. Csúpan csak arra utalok, hogy a nemzet képviselőtestületének hazában igenis hosszú időn át az anarchia uralkodott és ezzel alkotmányos életünk természetes menete teljesen meg lett akasztva, gazdasági érdekeink súlyos s hosszú időn át sem pótolható csorbát szenvedtek, vagyis gazdasági baladásunk hosszú időre meg lett bénítva; hasonlóképpen a kulturális és egyéb téren teendő fejlődésünk elé óriási akadályok gördültek; véderőnk csönka maradt; a külföld előtt tekintélyünk nem nevededett; s végül bent a hazában — Isten tudja — minő belviszályoknak, visszavonásoknak, küzdelmeknek, pártoskodásoknak és újabb megpróbáltatásoknak bintettük el magjait!

Ámde ma már, amidőn a veszély elmulottnak látszik, talán szabad bálálkodni a Gondviselőnek, hogy újabb elárasztotta a magyar honfiak szívet tiszta hazaszeretettel s elárasztotta a magyar honfiak lelkét világos bölcseséggel.

A képviselőház március hó 9-én megtartott ülésén ugyanis helyre állott a parlament teljes bekeje s úgy tudjuk, hogy a felelős kormány ma már a rendes alkotmányos formák között kormányozni képes.

Ismételtem — nem kutatok az események okai után, nem magyarázom azokat, nem nyilvánítok véleményt semmi irányban, hanem tiszteletben tartva a nagy harc folyamán elhangzott minden hazafias nézetet és véleményét — csúpan csak a következtetéseket vonom le, a honszeretet iránt lángoló lelkemben s ezen következtetéseim alapján igaz hazafias érzülettel s őszinte örömtől áthatva az alábbi indítványt terjesztem elő.

I.
Mondja ki tekintetes törvényhatósági bizottság, hogy hálával tartozik a magyar nemzet annak a férfinak, aki a legválságosabb viszonyok között kezébe vette az ország kormányzását s arra vállalkozott, hogy újra reá vezeti a nemzetet az alkotmányos élet rendes útjára s akinek nagy tudásával, bölcs tapasztalataival határozott akarat erejével s mindennek fölött álló tündöklő haza szeretetével már eddig is sikerült hőszi vállalkozását diadalra is juttatni. Ezért tisztelettel indítványozom, hogy a vármegye közönsége Tisza István gróf miniszterelnököt hazáknak tett rendkívüli nagy szolgálataiért feliratilag üdvözölje és rendületlen nagy bizalmáról biztosítván őt, felkérje, hogy tudását s egész munkaszeretét az eddigi kintartással szentelje a hazának.

II.
Hála és elismerés illeti meg az illusztris miniszterelnök munkatársait, a kormány tagjait is. Ezért indítványozom, hogy a miniszterelnökhöz intézendő feliratban a vármegye közönsége a kormány tagjait is bizalommal és hálával üdvözölje.

III.
A magyar nemzet történetében az idők végeig meg lesz örökítve a magyar képviselőház 1904. évi március hó 9-én lefolyt ülése. Valamikor, amidőn a haza veszélyben forgott, körülhordozták a véres kardot. Erre a hazafiai csatasorba állottak; elsimultak az ellentétek s mind egy test rohantak a halálba, hogy a haza el ne vesszen. Most amikor az ország legvitálisabb érdekei voltak kockára téve, amikor a helyzet már tarthatatlanná vált, amikor az egyenetlenkedés és káros pártviszály az ország békés továbbfejlődését mármár teljesen feldülni készült, előállott a képviselőház egyik legtisztéletremélőbb tagja, a béke szent igéjével és a legkomolyabb intő szóval. És ime, pártkülönség nélkül egyszerre egygyé olvadt a képviselőház; egygyé olvadt a hazaszereteten! Ezért tisztelettel indítványozom, hogy a vármegye közönsége a képviselőházat, mint olyat, a pártkülönségre való tekintet nélkül, teljes tisztelettel fel-

iratilag üdvözölje. És mert a képviselőház a most vázolt magatartásával pártkülönség nélkül maga is azt dokumentálta, hogy a legutóbb mesterségesen fentartott parlamenti küzdelmeket veszélyesnek és károsnak tartja, kérjük fel a képviselőházat, hasson oda a kormány útján, hogy megfelelő alkotmányos, a szólásszabadság és a népképviselők ellenőrző jogának feltétlen védelmével és a törvényhozás által elrendelendő intézkedések útján a jövőre nézve lehetetlenné váljanak Magyarország alkotmányos életét megakasztó oly veszélyes parlamenti küzdelmek, melyek a nemzet képviselőtestületének munkásságát elbénítani képesek.

Fejezze ki végül a vármegye közönsége feliratban azon óhaját is, hogy jövőben a képviselőház pártkülönség nélkül, élén a m. kir. kormányval, teljes erővel munkálkodjék hazánk nemzeti irányban való megerősítésén s gazdasági életének minél hatalmasabb kifejlésében.

Ezekben voltam bátor indítványomat előterjeszteni és kérem ennek elfogadását.

Dr. Récsy Ede beszéde.

Méltóságos főispán ur!

Tekintetes törvényhatósági bizottság!

Dr. Grünbaum Pál érdemes törvényhatósági bizottsági tagtársunk ép felolvasott indítványát megokolni az ő feladata volna, de sajnos nem hallhatjuk ekes szavát, mert betegségére megakadályozta a megjelenésben.

Az indítványt magamévá teszem és annak támogatását megkísérlem.

A parlamenti ellenzéknek a legközelebbi multban folytatott politikai harca két részre oszlik. Az első rész, amely a nemzet méltó elismerésére tarthat számot, a parlamenti többség és abból alakult kormány katonai programjában érte el eredményes befejezését.

Minden hazafi hitte, remélte ekkor a tovább már meddőnek mutatkozott harc megszüntését. Ez azonban hiu remény maradt, a harc tovább dult, az ellenzék egy apró töredéke minden politikai józanság ellenére vakmerően kockára akarta tenni az ország további békés fejlődését, vakmerően kockára akarta tenni az ország függetlenségének legfőbb palladiumát: az alkotmányos rendet.

Az ellenzék makacssága már már kikerülhetlenné tette a minden magyar politikus által féltékenyen őrzött parlamenti szólás szabadság korlátozását. Óriási összecsapás előtt állottunk, testvér testvér ellen készülve ostromra, amely vésszes viharként fenyegetett végig vonulni a magyar parlament felett, elpusztulással fenyegetve sok alkotást, melyek a magyar nemzet függetlenségének vedbátyait képezik.

A magyar geniusz azonban megmentette az országot a testvérharcától, amelytől egyedül a közös édes anya vérzett volna. Megtörtént az a csodával határos, az a megható, felemelő esemény, hogy a villámot cikázó, vészterhes felhők egy varázstűzésre eltűntek és kistűtött a béke, a testvéri egyetértés verőfényes napja.

Az ellenfelek — megédzett férfiak — örömkönnnyekkel szemükben összelelkeztek és amit nem tudott megteremteni az ész hatalma, azt el lehetett érni a szívünkben mélyen lakozó testvéri szeretet felébresztésével.

Szent jelenés volt az! alkotmányos életünk örök fenyegetése! amely előtt meghiusulnak a hypokritáknak a szíveikbe kétséget önteni vágyó törekvései.

Felre ti kislelkűek! szálljon örök dicsőség és a nemzet osztatlan hálája azon ősz férfiu felé, aki kezében a béke olajágával szívének szent érzelmeitől megihletve kérte nemzetét annak elfogadására; szálljon örök dicsőség és a nemzet osztatlan hálája azon férfiu felé, akinek lelke és szíve megértette, átértette a fenséges pillanatot és a béke olajágát készséggel átvette.

Lelkünk teljes hevével, szívünk egész melegével fogadjuk el úgy Ráczy György, mint Grünbaum Pál bizottsági tagnak indítványát s hogy a kép teljes legyen, egészítsük ki azt azzal, hogy hazafias hálánkat Thaly Kálmán iránt is leröjűk és ennek kifejezése-kép őt szintén üdvözöljük.

Az elhangzott indítványok a legnagyobb lelkesedéssel elfogadtattak.

M. kir. kereskedelemügyi miniszter ur leirata Ujverbász községben a házalás eltiltása tárgyában alkotott szabályrendelet jóváhagyása iránt — Ugyanannak leirata Kiskér községben a házalás eltiltása tárgyában alkotott szabályrendelet jóváhagyása iránt. — Meghirdettetik.

Honvédelmi miniszteri leirat a loavató bizottságoknak megalakítása tárgyában. — Megválasztottak: apatini járásban Grüber Ferenc, almási járásban Latinovits Géza, bajai járásban Lollok Alajos, Kolozsvári Sándor, hódásági járásban Trischler X. Ferenc, Rausch Ede, kulai járásban Oberländer Fülöp, Rac György, óbecsei járásban Gombos Béla, topolyai járásban Vojnits Dávid, palánkai járásban Márton István, ujvideki járásban Fekete József, zentai járásban Herczegh Ede, zombori járásban Szemző Gyula. Becslők és állatorvosokká kinevezettek a főispán által: Az apatini járásban Aman József, Csibás Béla, Falcione Lajos, König Benedek állatorvos, almási járásban Lipovniczky Imre, Halm Sándor, Morova Károly, Tapody József állatorvos, bajai járásban Somogyi Emil, Zventek Alajos, Schart Elek, Reich Zsiga, Veidinger Dezső, Boróczy Ernő, Andráska Máttyás állatorvos, hódásági járásban Csiba Ferenc, Kukula Antal, Csala Sándor, Ertl Janos, Hauswirth Antal, Patatits Pál, Beck József, Visinger B. állatorvos, kulai járásban Namm Fülöp, Meder Dániel, Schiffer Ádám, Vighardt Ede, Sebik Frigyes, Verner József állatorvos, óbecsei járásban Tripolszky János, Szonomár Elek, Zsótér Andor, Dományi Armin állatorvos, topolyai járásban Vojnits János, Lőrincz János, Mészáros Antal, Hetzl Henrik állatorvos, palánkai járásban Marjánovits Alajos, Hondl Imre, Trauer Gyula, Tokayer Bernát állatorvos, ujvideki járásban Zsigmond Gyula, Rac Gyula, Ipinka József, Palfy János állatorvos, zentai járásban Poppovits György, Tóth József, Szőke József állatorvos, zombori járásban Vidákovits Jenő, Sauer Antal, Hetteszheimer Fülöp, Jedlicska Lajos állatorvos.

Vallás- és közoktatásügyi miniszteri leirat az ifju báró Rudits József-féle ösztöndíjalapítványból 940/közgy. 1904. számú törvényhatósági határozattal adományozott ösztöndíjak tárgyában — Kiadatik az alispánnak.

Földmívelésügyi miniszteri intézmény a törvényhatósági bizottságnak az apamének beszerzése tárgyában hozott határozatának jóváhagyása iránt. — Zalavármegye közönségének átírtva a gyámoltak és gondnokoltak pénzeinek gyűltölésöző elhelyezése tárgyában a belügyminiszterhez intézett feliratának partolása iránt. — Tudomásul vétetett.

Az üresedésben levő zentai főszolgabírói állás és ennek betöltésével netán megtüresedő egyéb állásoknak választás útján való betöltése. — Megválasztottak: zentai főszolgabíróvá Buday Pál ár. üllök, helyébe üllöknek Gergurov Mark aljegyző, I. aljegyzővé Sztrilich Béla, II. aljegyzővé Scherer Rezső.

Központi választmány elnökének előterjesztése a központi választmányba 2 tagnak választása iránt. — Latinovits Pál főispán elrendeli a szavazást és kinevezi a szavazatszedő bizottság elnökévé Récsy Edét, tagjaivá Trischler X. Ferenc és Pertschy Ferenc biz. tagokat. Leszavazott 117. Megválasztottak: Szommer József és Borovanszky Gyula.

A közigazgatási bizottságnak 1903. évi jelentése. — Főispán mint a számonkérőszék elnökének átírtva, melylyel a f. évi március hó 23-án tartott számonkérőszék felvett jegyzőkönyvet bemutatja. — Alispáni előterjesztés Kazanov Atym és társainak Goszpodince község elleni tulajdonjog törlése iránti perben. Alispáni előterjesztés Pusztity Mita és társainak Nádal község elleni tulajdonjog törlése iránti perben. — Tudomásul vétettek.

Alispáni jelentés a Schweidel szobor alapra megszavazandó adomány tárgyában. — A költségvetés jóváhagyása után lesz intézkedés téve.

Az Adamovits-féle ösztöndíjra kiírt pályázatnak eredménye. — Tudomásul vétetett.

Alispáni előterjesztés a községi segély alapok gyarapítására adományozott 5000 korona államsegély felosztása iránt. — Felosztott.

Karácson Gyula alispán előterjesztése a

matheovicsi közdülők közutakról készített törskönyveknek hitelesítése tárgyában. — Hitelesítetteti rendeltetett.

Karácson Gyula alispán előterjesztése a zombor-bezdáni törvényhatósági ut mentén építendő utkaparó házhoz szükséges telek megvétele tárgyában. — Szerződés elfogadott.

Ugyanannak előterjesztése a járási főszolgabírók és Zenta város tanácsa által 1903. évben vezetett fegyelmi és rendbíróság számadásoknak felülvizsgálata tárgyában. — Felmentvény megadott.

Ugyanannak jelentése az utmesterek fizetésének felemelése tárgyában. — I. o. utmesterek 300 kor. fizetés, 100 kor. lakbér megadott.

Árvaszék előterjesztése behajthatlan ügyeszi költségeknek a tartalékalap terhére leendő átvétele tárgyában. — 9 kor. 80 fill. átvétetett.

A vármegyei árvaszéki elnöknek előterjesztése az árvaszék előleg átalányába beutalványozandó 10 000 kor. tárgyában. — 10.000 kor. megszavaztatott.

A vármegyei közegészségügyi bizottság jelentése Pacsér községben felállítandó gyógyszerár iránt. — Gyógyszertár felállítása megadott.

A vármegyei gazdasági egyesület átirata a bacsópolnyi járási mezőgazdasági bizottság kiegészítése tárgyában. — Tudomásul vétetett.

A szegedi kereskedelmi és iparkamara átirata Csantavér községben a házalás eltüntetése tárgyában. — Megbirdettetik.

A délmagyarországi magyar közművelődési egyesület kérelme anyagi és erkölcsi támogatás iránt. — Jövő közgyűlésen tárgyalatni rendeltetett.

Az ifjúság országos Kossuth-gyásztnépe rendezőségnek megkeresése — az ünnepen való képviseltetés iránt. — Mintán az ünnepély már megtartott, tudomásul vétetett.

Pálits Antal és társainak felebbezése Ómorovica községnek a temetőhelyek tulajdonjogának átengedése érdemében hozott határozata ellen. — Határozat feloldatott.

Goszpodince községnek határozata Kazanov Atym és társainak Goszpodince község elleni perben. — Határozat feloldatott.

Döme Ferenc és társai felebbezése Zenta város képviselőtestületének Suber Endre városi házipénztárnok nyugdíjazása tárgyában hozott határozata ellen. — Elutasított.

Király Lajos adai jegyző felebbezése Ada község képviselőtestületének egy iktatói állás rendszeresítését megtagadó határozata ellen. — Elutasított.

Dr. Malcsiner Emil helyettes orvos felebbezése a kör községeinek helyettesítési díjai tárgyában hozott határozata ellen. — Megsemmisített.

Az adai m. kir. földműves iskola felebbezése Ada községének a legelődíj tárgyában hozott határozata ellen. — Feloldatott.

Faragó István és társai felebbezése Mohol községnek a birkalegelő tárgyában hozott határozata ellen. — Feloldatott.

Obecse község felebbezése Mélykut községnek Odos Márton segélyezésére fordított költségek megtérítése tárgyában hozott határozata ellen. — Pótlásra visszaadott.

Milinkov Lázár és társai felebbezése Petrovoszellő községnek a szerb tanyai iskola elhelyezése tárgyában hozott határozata ellen. — Újabb határozatra utasított.

Földváry Ferenc és társai felebbezése Baracska községnek a szolgazemélyzet felvételére tárgyában hozott határozata ellen. — Megsemmisített.

Eszes Mihály felebbezése Zenta városnak a kiutalt temetési költségek visszatérítése iránt hozott határozata ellen. — Jövahagyatik.

Tanurzsits Voin és társai felebbezése Sztanisics községnek ház helyek eladása tárgyában hozott határozata ellen. — Jövahagyatik.

Nagy Lajos felebbezése Okanizsa községnek az iparos tanonciskola világitása tárgyában hozott határozata ellen. — Jövahagyatik.

Bozsik Rozália felebbezése Zenta város-

nak a kért földhasznbérék elengedése tárgyában hozott határozata ellen. — Jövahagyatik.

Huszák Antal felebbezése Zenta városnak a felebbező által kért nyugdíjazás ügyében hozott határozata ellen. — Újabb határozatra utasított.

Evetovits István felebbezése Zenta városnak a gypmester választás tárgyában hozott határozata ellen. — Megsemmisített.

Száríts Géza felebbezése Zenta városnak a felebbező által kért szabadság és fizetési előleg tárgyában hozott határozata ellen. — Újabb határozatra utasított.

Vukadinov Vása felebbezése Tovarivsa községnek köztemető létesítése iránt hozott határozata ellen. — Jövá nem hagyott.

Kula község határozata Bleuer Miklós volt közgyám és társai árvatári tartozásának rendezése tárgyában. — Kiegészítésre visszautasított.

Karavukova község határozata a tanítói földek tulajdonjogának perlése tárgyában. — Jövahagyott.

Tiszakálmánfalva község határozata a kir. kincstár által a község ellen indított perben. — Jövahagyott.

Bácsbuzsáki határozata a megyei jegyzőegylet alapító tagjai sorába való belépés tárgyában. — 100 koronával jövahagyott.

Hódás határozata Bács-Bodrog megyei kör alapító tagjai sorába való belépés tárgyában. — Jövahagyott.

Németpalánka határozata a Bács-Bodrog megyei kör alapító tagjai sorába való belépés tárgyában. — Jövahagyott.

Gyulafalva határozata Farkas József és Pozsár András terhére tévesen előírt községi tartozás leírása tárgyában. — Jövahagyott.

Bács község határozata egy építendő bikaistálló tárgyában. — Jövahagyott.

A kovilzentiváni mezőőrök felfogadását jövahagyó törvényhatósági bizottsági határozatba csuszott tollhiba kiigazítása. — Kiadatott kiigazításra.

Obrovác határozata ingatlan eladása tárgyában. — Jövahagyatik.

Titel határozata földcsere tárgyában. — Jövahagyott.

Bácsbuzsáki határozata a plébános párbérének emelése tárgyában. — 3200 koronával jövahagyott.

Kula határozata ingatlan eladása tárgyában. — Alaki hiányok miatt megsemmisített.

Kula határozata Fűrst Lipót boltbérlete tárgyában. — Jövahagyott.

Kunbaja határozata községi népkönyvtár felállítására tárgyában. — 1207 koronával jövahagyott.

Obecse határozata Tripolszky László díjai tárgyában. — 809 kor. engedélyeztetett.

Martonos határozata iskolahelyiségek bérlete tárgyában. — Jövahagyott.

Okanizsa határozata ingatlan eladása tárgyában. — Jövahagyott.

Szenttamás határozata a betétszerkesztők járandóságára tárgyában. — Jövahagyatik.

Okanizsa határozata az orgonafújtató segélyezése tárgyában. — Jövahagyott.

Zenta határozata a porondi ünnepély költségei tárgyában. — Jövahagyott.

Zenta határozata II. Rákóczy Ferenc hamvainak hazaszállítás költségeihez való hozzájárulás tárgyában. — Jövahagyott.

Petrovoszellő határozata a betétszerkesztők járandóságai tárgyában. — Jövahagyatik.

Petrovoszellő határozata két esküdt jutalmazása tárgyában. — 25—25 koronával jövahagyott.

Okanizsa határozata kiegészítő mezőőrök alkalmazása tárgyában. — Engedélyeztetett.

Apatin határozata egy polg. iskolai tanítónői állás szervezése tárgyában. — 1400 koronával jövahagyott.

Okanizsa határozata a polg. iskolai rajzterem felszerelése tárgyában. — 400 korona engedélyeztetett.

Okanizsa határozata Dulosy Ignác né temetési költségei tárgyában. — 96 korona utalványoztatott.

Bogyán határozata ingatlan ajándékozása tárgyában. — Jövahagyás megtagadtatik.

Sztanisics határozata a templomszolga fizetésének felemelése tárgyában. — 50 kor. engedélyeztetett.

Okanizsa határozata kályhák beszerzése tárgyában. — 896 kor. jövahagyott.

Okanizsa határozata a közvilágításnak vállalatba adása tárgyában. — 3 évre jövahagyott.

Okanizsa határozata a szolgazemélyzet csizmapéruze tárgyában. — 17 korona jövahagyott.

Okanizsa határozata Csuka Sándor bérhátralékának törlése tárgyában. — 60 kor. töröltetni rendeltetett.

Parabuty határozata Bekker Antal tanító személyi pótléka tárgyában. — 120 kor. jövahagyott.

Kucura határozata a községi orvos látogatási díjai tárgyában. — 1 kor. 20 fillerre felemeltetett.

Gajdobra határozata házvetél tárgyában. — Jövahagyott.

Plávua határozata a postafentartási költségeihez való hozzájárulás tárgyában. — Jövahagyatik.

Bácsföldvár határozata a kisbírók fizetési pótléka tárgyában. — 80 korona engedélyeztetett.

Nádaly határozata a betétmásolatok beszerzése tárgyában. — 100 korona jövahagyott.

Zenta határozata a döghei ev. ref. egyház segélyezése tárgyában. — 10 korona jövahagyatik.

Ujverbász határozata a bacsmegei körbe való belépése tárgyában. — 100 kor. jövahagyatik.

Turia határozata Zeremszki Jevrem segélyezése tárgyában. — 2 évre 20 korona jövahagyatik.

Titel határozata Rankovits Vukoszava korpótléka tárgyában. — 100 korona jövahagyatik.

Baracska határozata a betétmásolatok beszerzése tárgyában. — 1200 korona jövahagyatik.

Veprovác határozata a gypmester bére és teendői tárgyában. — Jövahagyatik.

Déronya határozata a zombori kulturpalota költségei tárgyában. — Jövahagyatik.

Martonos határozata tanyai iskola felállítására és tanítói állások szervezése tárgyában. — Jövahagyatik.

Kucura határozata az óvoda használati jogának a kiucstar javára leendő biztosítása tárgyában. — Jövahagyatik.

Bacsés határozata egy segédtanító díjazása tárgyában. — Engedélyeztetett.

Martonos határozata a kisbírók földjárandóságának váltása tárgyában. — 50 kor. engedélyeztetett.

Mohol határozata tanítói helyettesi díjak utalványozása tárgyában. — 3 óra 60 kor. jövahagyatik.

Csonopla határozata egy rendőri állás beszüntetése tárgyában. — Jövahagyás megvonatott.

Petrovoszellő határozata az alsórét egy részének beszüntetése tárgyában. — Engedélyeztetett.

Bácskeresztur határozata a gyámpénztári ellenőri állás szervezése tárgyában. — 1200 koronával jövahagyatik.

Goszpodince határozata a községi pénztárnok tiszteletdíja tárgyában. — 2 évre 80 kor. jövahagyatik.

Goszpodince határozata Uvalits Rada segélyezése tárgyában. — Megvonatott.

Obecse határozata a tanítói földek illetekegyenértéke tárgyában. — 720 korona visszautaltatni rendeltetett.

Bácsfeketehely határozata a Butscher-féle ház megvétele tárgyában. — 400 koronával jövahagyatik.

Vajszka határozata a nagyvendéglő bérlő kártalanítása tárgyában. — 200 korona jövahagyatik.

Alsókovil határozata a községi pénztárnok személyi pótléka tárgyában. — Évi 80 kor. jövahagyatik.

Gajdobra határozata dr. Szlezák Lajos

tiszteletdíja tárgyában. — 150 korona jóváhagyatik.

Martonos határozata az utcai közvilágítás tárgyában. — Jóváhagyatik.

Bikity határozata új vágóhid építése tárgyában. — Jóváhagyatik.

Csurog határozata a községi pénzek kamatlábnak leszállítása tárgyában. — Jóváhagyatik.

Mosorin határozata Eremity Vitályos segélyezése tárgyában. — 300 korona jóváhagyatik.

Bogyán határozata Eilhardt Pál pótdója tárgyában. — 55 kor. töröltetik.

Bácsifalu határozata a rendőrök jutalmazása tárgyában. — Jóváhagyatik.

Gardinovce határozata Illits Vászsa segélyezése tárgyában. — 40 kor. jóváhagyatik.

Obecse határozata az óvónők fűtési átalánya tárgyában. — 130 korona engedélyeztetik.

Tovarisova határozata a fogyasztási adóellenőrök díjazása tárgyában. — 80 kor. jóváhagyatik.

Tovarisova határozata a Zomborban felállítandó kulturpalota költségeihez leendő hozzájárulása tárgyában. — Jóváhagyatik.

Páncsics Iván kérvénye nyugdíjának újbóli megállapítása iránt. — Elutasított.

Okanizsa község határozata a Római Gyula ártézi kutja vizének az utcára leendő vezetése tárgyában. — Feloldatott.

Járek község határozata egy községi utkaparó állás rendszeresítése tárgyában. — Feloldatott.

Hódság község határozata utcák és terek szabályozása tárgyában. — Jóváhagyatik.

Okanizsa község határozata a hajóhid jobboldali létesítendő rózseműhöz szükséges kavics beszerzése tárgyában. — Jóváhagyatik.

Nadaly község határozata a községi közdülő közutak törskönyvezése tárgyában. — Jóváhagyatik.

Csurog község határozata a csurog-gospodincei ut befásítása tárgyában. — Jóváhagyatik.

Zenta város határozata a 93. számú tiszai átmetszés melletti 71 □-öl kincstári föld megvétele tárgyában. — Jóváhagyatik.

Mélykut község kérvénye a község-házától a vasúti állomásig vezető ut kiépítése iránt. — Alispánnak kiadatott.

A községi szegényalapok vagyonának 1902. évi állapotáról szóló jelentés. — Tudomásul vétetett.

Zenta város képviselőtestületének határozata hitelátrubázás iránt. — Az átrubázás megadatott.

Zenta város képviselőtestületének határozata a függő pénztári tételek kezelése tárgyában. — Megadatott.

Bácsalmás község képviselőtestületének határozata a végrehajtási díjaknak a községi aljegyző és földnyilvántartó részére leendő kiszolgáltatása tárgyában. — Jóváhagyatik.

Torzsa, Bogyán, Bulkesz, Bács, Bácsfeketehegy, Csonopla, Wekerlefalva, Titel, Obrovac, Alsókovil községek határozatai behajthatlan községi követelések leírása iránt. — Leiratnak.

Lality község határozata a községi kisbírók létszámának leszállítása és azok béreinek felemelése tárgyában. — 300 koronával jóváhagyatik.

Felsőszentiván község határozata a tenyészbikák tartásának biztosítása tárgyában. — Jóváhagyatik.

Draganov Mita moholi lakos kérvénye kiirtott lova után részére segély folyósítása iránt. — 40 korona utalványoztatik.

Pfeiffer Károly kérelme Ujverbáson felállítandó hordóhitelesítési hivatal engedélyezése iránt. — Felterjesztetik.

Okanizsa község 1904. évi községi közuti költségvetési előirányzata. — Jóváhagyatik.

Déronya község 1901. évi községi közuti zárszámadása. — Jóváhagyatik.

Tovarisova község képviselőtestületének határozata az ottani árvatári tartozás

törlesztésének 1903. helyett 1904. évtől leendő megkezdése iránt. — Jóváhagyatik.

Bajsa község 1904. évi, Okanizsa, Bácsmartonos, Mélykut és Cservenka községek 1903. évi pótköltségvetései. — Jóváhagyatnak.

Ujverbász község 1902. évi, Jankovác, Oszivac és Csataalja községek 1901. évi közpénztári számadásai. — Felmentetnek.

A Zenta városi: I. II. III. Rudolf-ösztöndíjalap, közegészségügyi alap, uti alap, Tiszalló hidalap, tűzoltóalap, szegényalap, IV. Rudolf-ösztöndíjalap, kisajátítási alap, rendőri alap, Mucsi Menyhért ösztöndíjalap, mezőgazdasági alap, árva és szegényházalap, Eötvös ösztöndíjalap, kaszárnyaalap, dr. Boromisza Tibor ösztöndíjalap és kórházi alap 1897. évi számadásai. — Felmentetnek.

Mosorin 1901. évi, Vilova 1900., 1901., 1902. évi és Felsőkovil 1901. évi képzés és nevelési alap számadásai. — Felmentetnek.

Bácskula község kórházi és szegényalapjának 1900. és 1901. évi számadásai. — Felmentetnek.

Kishegyes község legelőalapjának 1901. és 1902. évi számadásai. — Felmentetnek.

Tiszakálmánfalva, Baracska 1900. évi, Jankovác 1900. és 1901. évi és Veprovác 1901. évi községi közuti számadásai. — Felmentetnek.

Városi ügyek.

A közigazgatási bizottság ülése.

Zombor szab. kir. város közigazgatási bizottsága f. hó 28. án d. e. 11 órakor Latinovits Pál főispán ur ömeltósága elnöklété alatt rendkívüli ülést tartott. Jelen voltak: Hauke Imre, dr. Alföldy Árpád, Gyurisits György, dr. Thurszky Zsiga, Gräff Nikáz, Kerekes János, Koczár Zsigmond, Fejér Gyula, Kozma László, Vukicsévits Gy. Miklós és dr. Konyovits Dávid. Az elnök üdvözlőlvén a jelenlévő tagokat, az ülést megnyitja és napirend előtt a főispán azon indítványt teszi, miszerint a bizottság a köznapokban beállott óhajtvá-óhajtott parlamenti béke helyreállítása felett való örömeinek kifejezését feliratilag üdvözlője a miniszterelnököt, az összminiszteriumot és a képviselőházat, amit a bizottság egyhangulag elfogadott. Ennek ki egészítésében a polgármester indítványozza, hogy Thaly Kálmán is, mint akinek szintén nagyrésze van abban, hogy az országban a parlamenti béke helyreállott, üdvözlőtlenség, amit is a bizottság ugyancsak egyhangulag határozattá emelt.

Ezután felolvastatott a kereskedelemügyi miniszternek intézvénye, amelylyel a bizottságnak a zombor—csonoplyai műut kiépítésére vonatkozó határozata jóváhagyatott és kiadatott a polgármesternek, hogy az utkiépítésének mielőbbi megkezdése végett az intézkedést tegye meg. A belügyminiszter rendelete felolvastatott, melylyel Valter Nándor és Zomboresevits György felmentésével Dekker Pal anyakönyvvezetővé és Karnász Kálmán anyakönyvvezető helyettesé teljes hatáskörrel kinevezettek. Ezekon kívül az árvaszéki felebbviteli választmány egynehány ügyet intézett el akként, hogy az árvaszék mint elsőfoku hatóság határozatait jóváhagyta.

Színházunk átalakítása. Pénteken délután a színházi bizottság ülést tartott. Ezen ülésnek egyedüli tárgyát a Bobula-féle színházátalakító tervek képezték. Az ülésen megjelent maga Bobula János műépítész is, aki többféle módot ajánlott a színház célszerű átalakítására nézve. Az első mód oda irányult, hogy az emeleti négy hátsó páholyt lebontva, helyettük egy erkély alkalmazassék, a karzat pedig az oldalakra djjön. A második mód

pedig az volt, hogy a páholyokat lesüllyesztve, felettük emeltessek a karzat, a jelenlegi karzat pedig elzárassék. Ezen mód szerint lehetséges volna az is, hogy a páholyok számát kettővel szaporítanák. A bizottság meghallgatva az építész felvilágosításait és magyarázatát, a második módozatot fogadta el elvben, mert ezt találta a legcélszerűbbnek. Ezen második módozat szerint ugyanis nemcsak a páholyok és a karzat kerülnek átalakításra, hanem az egész tetőzet és ezzel kapcsolatban a szinpad is. A tervező építész ugyanis beható vizsgálat után megállapította s utóbb, amiről a bizottság is meggyőződött, hogy a nézőtér tetőzete elősegíti azt, hogy a színház tűzveszélyes. Tűzveszélyes pedig azért, mert a mennyezetben levő szelelő készülék oly módon van szerkesztve, hogy tűz esetén a szinpadon felcsapódó lángokat a nézőtérre tereli. Bobula ezt oly módon akarja átjavítani, hogy a tetőzetet lebontja és helyette egy feltétlenül biztos, vasbeton szerkezetű tetőzetet alkalmaz. Azonkívül a ventilációt a szinpadon helyezi el, hogy tűz esetén a lángok a szinpad tetőzetét veszélyeztessék, ne pedig a nézőtér. De nemcsak az esetleges tűz elvezetésére, de határozottan annak megakadályozására is szolgál az ilyen berendezés. Bobula ez utóbbi módozatról, melyben befoglaltatik az öltözők átalakítása is, részletes tervezetet fog beterjeszteni, mely felett a bizottság azután határozni fog. A költség 52 ezer korona volna, melyre a fedezet meg van.

A karmeliták rendháza. Péter Soós István tegnap levélileg értesítette polgármesterünket, hogy az újtemplom mellett emelendő rendház tervei már elkészültek és azokat pár nap múlva beterjeszti a római generálisnak. A levélben Péter Soós kijelenti, hogy a jóváhagyás 1 hét alatt már meg fog jönni, minek folytán áprilisban már hozzá fognak a rendház felépítéséhez.

A róm. kath. temető kerítése. Vasárnap a kegyuri bizottság ülést tartott, mely ülésen elhatározottak a római kath. temető kerítésének felépítése. A temető mostani kerítését lebontják s helyébe diszes vasrácskerítés lesz emelve. A tervek már készen vannak s az építéshez legközelebb hozzá fognak.

Előfizetési felhívás

a
„BÁCSKA“

XXVII. évfolyamára

Előfizetési feltételek:

Helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:

Egész évre	12 kor.
Fél évre	6 kor.
Negyed évre	3 kor.

Neptanítók számára:

Egész évre	8 kor.
Fél évre	4 kor.
Negyed évre	2 kor.

Előfizetési pénzek **Bittermann Nándor és fia** könyv- és nyomdájába küldendők.

A „Bácska“ szerkesztősége és kiadóhivatala.

H i r e k.

Személyi hír. Dr. Uriel József vezér-törzsorvos, a katonarvosi tisztikar főnöke, a hadtgyminiszterium 14. osztályának vezetője múlt héten városunkban időzött. Ez alkalommal szemlét tartott a zombori közönságnél egészségügyi berendezése felett, továbbá megvizsgálta a csapatkórházat, ahol a tapasztalt példás rend felett elismerését fejezte ki dr. Tarnovszky Géza ezredorvos kórházparancsnoknak.

Gromon Dezső államtitkár köszönete. Gromon Dezső honvédelmi államtitkár a vaskoronarenddel történt kinttetése alkalmából Hauke Imre városunk polgármestere a város közönsége nevében üdvözölte. Gromon Dezső államtitkár pár nap előtt a következőkben köszönte meg Hauke Imre polgármesternek a város üdvözlését:

Nagyságos polgármester ur!

Nagyságodnak a város közönsége nevében kifejezett szives gratulációjárt szíven mélyéből fakadó hálás köszönetet mondva, kérem Nagyságodat, hogy igaz hálámat az Önök iránt soha meg nem szűnő ragaszkodásomnak a város mélyen tisztelt közönsége előtt is kifejezést adni méltóztassék.

Szívélyes üdvözléssel

Gromon.

Kinevezés. A legutóbb tartott vármegyei közgyűlésen Latinovits Pál főispán dr. Burtik Győző adai orvost tb. megyei főorvossá nevezte ki.

Főispáni ebéd. Latinovits Pál főispán szombaton a közgyűlés alkalmából ebédet adott, melyen részt vettek: Dedinszky János, dr. Gergurov Mák, Hipp Dezső, Karácson Gyula, dr. Kék Lajos, Mihajlovits Kornél, Pető Lajos, dr. Pető János, Szendy Lajos, Trischler X. Ferenc, dr. Zákó István. — A menu a következő volt:

Barna leves.

Ragot pástétom.

Vesepecsenye körözve barna mártással.

Borjúsült befőttel.

Kirántott csirke zöld salátával.

Csokoládé és francia Crème.

Gyümölcs. Sajtok.

Fehér és vörös bor, francia pezsgő.

Kávé.

Perczel Dezső köszönete. A képviselőház elnöke tegnap egy meleghangú levélben megköszönte Hauke Imre polgármesternek azt a kegyeletes tényét, hogy Perczel Miklós ravatalára a város nevében koszorút helyezett.

Egyházi ének. A husvéti szent ünnepek alkalmával a szokásos istentiszteleteken az idén ismét a kaszinói dalárda kinttűző énekesei fognak énekelni. Szerdán Jeremiás siralma a délutáni istentiszteleten Major József, Tomcsányi Aladár és Staudacher József urak éneklék. Csütörtökön Fejér Eulália urnó, dr. Ferencsik Lajos és Staudacher József urak, pénteken Rác Sománé urnó, Ribiczey Anti urleány és Marschall Béla ur énekelnek. A feltámadás ünnepélyén a dalárda férfikara énekel.

Ókanizsaiak a főispánnál. Dr. Herczeg Ede szombaton egy negyven tagú küldöttséget vezetett Latinovits Pál főispán elé. A küldöttség azt kérte, hogy a szolgabírói hivatal helyezzék Zentáról Ókanizsára. A főispán megígérte, hogy a kérelmet lehetőség szerint teljesíteni fogja. A főispántól a küldöttség az alispánhoz és a tiszti főügyészhez ment.

A polgármesterek kongresszususa. A városi törvényhatóságok polgármesterei az idén Nagyváradon tartják meg pár év óta szokásos kongresszusukat. Az idei tanácskozásnak egyik legfontosabb tárgya a városi tisztviselők fizetésrendezése lesz.

Nagyheti szertartások. A zombori róm. kath. templomban a nagyheti szertartások a következő rendben tartatnak meg:

Szerdán délután 4 órakor gyászszolozsma Jeremiás siralmaival a „Miserere“.

Csütörtökön reggeli 9 órakor nagymise közáladozással; délután mint szerdán.

Nagypénteken reggel 8 órakor német prédikáció, mely után közvetlenül tartatik az előszentelt mise a Passióval és keresztimádással; mire a Szentség a szent Sírhoz vitetik; ezután bunyevác sz. beszéd. Délután 3 órakor magyar sz. beszéd, melynek végzetével processió vezetetik a Kalváriához, honnét a templomba visszatérve énekeltek a Jeremiás siralma és a „Miserere“. Este 7 órakor a sz. Sírálma és ének, mire a Szentség körmenetileg a sekrestyébe vitetik.

Nagyszombaton reggel 6 órakor körmenetileg Szentségkintétel; 8 órakor tűzszentelés, a husvéti gyertya megáldása dicső énekkel, aztán a próféciák, keresztüszentelés és minden szentek litániája, mire feltámadási nagymise következik. Az ünnepélyes feltámadási körmenet este 7/8 órakor tartatik meg.

Husvétvasárnapján reggel a 7 órai csendes mise után az étkek megáldása; 8 órakor kis mise és német szent beszéd; 9 órakor csendes mise, utána bunyevác prédikáció; — 10 órakor ünnepélyes nagy mise; délután 3 órakor vecsernye.

Husvéthétfordóján a szokott órákban megtartott miséken kívül 1/2 10 órakor magyar sz. beszéd; délután 3 órakor vecsernye.

A „Bácskai irodalmi kör“

Ritkán vetődött még eddig a felszínre eszme, mely olyan visszhangra talált volna az egész megyében, sőt annak határain túl is, mint a jövőben megalakítandó irodalmi körnek az eszméje. A megyei sajtó a legnagyobb egyértelműséggel helyesli azt. A lapok hasábjait szentelnek az ügy érdemleges méltatására és lelkes hangon hívják fel a vármegye valamennyi tollforgató emberét, hogy sorakozzanak a kibontandó zászló alá. Különösen a Szabadkán megjelenő „Bácska Hírlap“ foglalkozik bőven a dologgal és üdvözli a kezdeményezőket, egyszersmind azon óhajának adva kifejezést, hogy az eszmet semmi szín alatt elejteni nem szabad, a legmesszebbmenő támogatásról biztosítja az uttörőket. De nemcsak a megye közvéleménye karolta fel lelkesen az írók mozgalmát, hanem a fővárosi sajtó is, mely szintén meleg rokonszenvvel vette tudomásul a kör megalakítására megindult mozgalmat és buzditólag szól a bácskai írókhoz. Amint értesültünk, az irodalmi kör megalakítására irányuló mozgalom a husvéti ünnepek után lesz nyilvánossá, amikor is ez ügyben egy szűkebb körű értekezlet lesz megtartva. Ezen értekezleten meg lesznek beszélve a megalakulás módzatai és azon intézkedések, melyek az összes írók egybehívására irányulnak. A végleges megalakulás impozáns módon fog végbemenni és részt fognak venni azon a fővárosi irodalmi világnak kinttűnőségei is nagyszámmal.

Uj gyorsvonat. Amint értesültünk, a kereskedelmi miniszter elrendelte, hogy a budapest—zimonyi vonalon legközelebb egy új gyorsvonatjárt fog életbe lépni. Az új gyorsjárat nagyon közelről érint bennünket, mert az új menetrend a legelőnyösebb összeköttetést fogja létre hozni közöttünk és a főváros között. Hiteles részletek még nincsenek a dologról, annyi azonban bizonyos, hogy az új gyorsvonatközlekedés nagy előnyt jelent reánk és az legközelebb megvalósul. Ezen fontos intézkedése a kereskedelemügyi miniszteriumnak Latinovits Pálnak, városunk főispánjának hathatós befolyásának köszönhető.

Eljegyzés. Piry Balas Béla Almásról, eljegyezte Heitz Józsika urleányt, Gräff Nikáz kir. tanfelügyelő unokahugát Szabadkán.

Érettségi vizsgálatok. A zombori kir. állami főgimnáziumban tartandó érettségi vizsgálatokra a jelentkezési határidő április hó 15-ig van megállapítva. Akik arra jelentkezni akarnak, fel kell mutatniok születési bizonyítványukat, a középiskola 1—8 osztályainak végbizonyítványát. A vizsgadíj rendes tanulóknak 12 kor., magántanulóknak 24 korona. A 8. osztály évfáradó vizsgái május hó 13-án kezdődnek.

Utonallás. Schopper András bajmoki földesgazda csütörtökön estefelé tanyájáról 3 éves fiával kocsin a községben lévő házába akart bejönni, midőn már kezdett besötétedni, az utnak egy elhagyottabb helyén két ismeretlen alak, valószínűleg azon hitben élve, hogy pénzt találnak nála, a kocsit megállították, Schoppert pedig onnét lehurgták és botokkal fejét jól összeverték s amikor pedig látták, hogy semmit sem találnak nála néhány koronán kívül, szépen elillautak. Szegény ember azután minden erejét igénybe véve, feltápaszkodott kocsijára és nagy nehezen behajtott a már nem messze lévő házába. A tettesek közül az egyikben felismerni vélt egy mezei őrt; a csendőrség szorgosan keresi mindkettőt.

Büntetés elől a halálba. Moholon f. hó 10-en Szellák Illés tanyai lakostól Sváb József 14 éves fia, ki Szelláknál cserében van, Vig Antal béres biztatására 480 korona készpénzt és 12,000 koronáról szóló kötelezvényt eltulajdonított és azt Vignek atadta. A károsult még ugyanaz nap észrevette a hiányt, de hogy az nap idegen ott meg nem fordult, mindjárt tisztában volt a dologgal, kérdőre fogta a házbelleket. A tettesek konokul tagadtak és csak néhány nap mulva vallotta meg a fia, hogy ő a tettes és hogy az összeget Vignek adta, de Vig mindezt konokul tagadta. Szellák úgy a fiut, mint a bérest megkötözve a községbe hozta kocsin és átadta a rendőrségnek. Karakás Gávró rendőrzetű erélyes fellépésével sikertült a dolgot annyira viui, hogy Vig ígérte, hogy az ellopott összeget visszaadja, két rendőr kísérete mellett a tanyára mentek, ekkor Vig 100 koronát vissza is adott, de a többit nem. Azt állította, hogy nem tudja hol van. A rendőrök a béres lakására mentek nyomozni. A károsult szépen felszólította Vig Antalt, hogy adja elő a többi összeget és a kötvényt is. Vig azt felelte mindjárt. Ezzel egy vigyázatlan pillanatban a kocsit felszerben e hó 20-án délelőtt 7 és fél órakor felakasztotta magát, mire a házbellek észrevették, már meg volt halva. Így a többi összeg a kötvénnyel együtt még maig sem került meg.

HIRDETÉSEK.

1163. szám 1904.

Hirdetmény.

Bezdan község előljárósága meghirdeti, hogy a 10 községi bika számára melléképületekkel együtt 6291 korona 20 fillér előirányzott költséggel emelendő bikaakol építését a folyó évi április hó 28-án délelőtt 10 órakor a község háza tanácstermében megtartandó árlejtésen biztosítja.

Árlejtézők kötelesek a kikiáltási árnak 10% át bánatpénzül letenni.

Az egyéb feltételeket, részletes költségvetés és tervrajzokat a községi jegyzői irodában lehet a hivatalos órák alatt megtekinteni.

Bezdan, 1904. március 28.

Bosnyák János, Lovass György,
jegyző. 3—1 bíró.

Árverés útján

sikerült egy nagy raktár valódi angol férfi-ruha szövetet potom áron megvásárolni, miáltal azon kellemes helyzetbe jutottam, hogy amíg ezen valódi gyapjuszövetkészlet tart. készitek saját férfiszabó műtermemben remek szabásu és elegáns kivitelben egy teljes férfióltónyt mérték szerint

18 forintért

finom minőségű, fekete, sötétkék, szürke, drapp vagy barna színben.

Vidéki rendelések 12 frt utánvét mellett szállítatnak s a fenmaradó 6 frt 60 nap múlva fizetendő. Ezen idő alatt a t. rendelő meggyőződhetik a szövet kitűnő minőségéről.

Rendelésnél a szövet színe megnevezendő. Mértéknek elegendő az alanti mérték utasítást kitölteni v. egy viselt ruha beküldése.

LICHTMANN SÁNDOR

3-1 férfiszabóterme
Budapest, Rottenbiller-utca 4. lételelet.

Utasítás a mértékvételhez:

a) A kabát számára: Cm.
Háthossza a gallérvarrástól kezdve
Ujjhossza a hát ujjavarrásától kezdve
Mellbőség a mellényen át a hóna alatt
b) A nadrág számára:
Belső nadrág hossza a labkőzvarrástól egészen a cipő sarkáig
Hasbőség a mellényen át mérve
A mellény hossza az inggallér hátsó gombjától elől mérve

Utazó pénzbeszedő,

csekély óvadékkal, aki egy házi ipareikk elárúsítására is képesnek véli magát, fix fizetés és jutalék mellett azonnal alkalmazást nyer. Cim a kiadóban. 3-3

Üzletmegnyitás.

Van szerencsém a n. é. hölgyközönségnek becses tudomására hozni, hogy Zomborban, **Kossuth Lajos-utca Krizmanits-féle házban**

női- és gyermekkalap divatárú-üzletet

nyitottam.

Budapesten és Bécsben történt nagyobb bevásárlásaim folytán a **legújabb ujdonságok** (modellek) állnak a n. é. hölgyközönség rendelkezésére, **a legolcsóbb árak mellett.**

Átalakítások és diszitések is elvállaltatnak és olcsón eszközöltetnek.

A n. é. közönség becses pártfogását kérve, maradtam

3-3 teljes tisztelettel

özv. Palásthy Ödönné.

T. c.

Van szerencsém tisztelettel a nagyérdemű közönség tudomására adni, hogy engedve több oldalról érkezett felszólításnak, hogy a tavaszi idény beköszöntésével

RÜHA-BÉRLETET

nyitok, mi által a ruhaszükséglet fedezésének egészen új módját mutatom be. Mielőtt tervemet véglegrezttem, nem mulasztottam el az összes bérleteket, melyek ez idő szerint közökében forognak, szakszerű vizsgálat alá venni, amely által a következő tapasztalatokra jutottam:

Minden bérleti terv elkészítésénél tisztában kell lenni a szűkséglet nagyságával és a bérlet idejével, mert csak úgy lehet helyes és alkalmas bérleteket kötni; általános bérleti terv felállítása csak zavart okozhat és a bérlet bizalmát csökkenti.

A bérlet idejére nézve legalkalmasabbnak 4 év mutatkozik, amely időre a ruhaszükséglet a legcélszerűbben osztható be, niucs azonban kizárva a 2, 3 évi bérlet sem.

A tavaszi idény kezdetén érvénybe lépő bérleteim egyikét alant mutatom be a n. é. közönségnek:

1. Alulírott cég kötelezi magát N. N. ur részére Zomborban a raktáron lévő legfinomabb angol és francia és kívánatra magyar szövetből N. N. ur tetszése szerinti választás és megrendelés szerint alább felsorolt ruházati árukat legjobb kidolgozásban szállítani:

3 tavaszi öltöny, 3 nyári öltöny, 3 téli öltöny, 1 szalonöltöny vagy 1 frakköltöny, 1 felöltő, 1 téli kabát, 3 divatnadrág, 3 divatmellény

összesen 960 kor. értékben, mely összeg havonkénti 20 kor. részletben

1904. hó . . . napjától a cég által megrendelőnek beküldött nyugta ellenében lesz fizetve.

2. Jelen szerződés 1904. évi hó től számítandó 4 évre köttetik, mely idő alatt alulírott cég köteles a fent elősorolt ruhákat N. N. urnak bár mikori megrendelésére beszállítani, mellyel szemben N. N. ur 960 korona vételárt 48 havi részletben törleszti.

3. A szerződő cég kötelezi magát arra, hogy azon ruha helyett, amely nem felel meg, másikat készíteni.

4. A szerződő cég kötelezi magát a ruhák jókarban tartását díjtalanul eszközölni.

5. A ruhák a bérlet tulajdonát képezik. *—3

Tisztelettel

MÜLLER VILMOS FIA.

Árlejtesési hirdetemény.

A lalityi gör. kel. szerb hitközség a felsőbb hatóság jóváhagyása következtében a templomtető és a torony helyreállítási munkálatok vállalatbaadása végett **foyó évi április hó 12-én délelőtt 10 órakor** nyilvános árlejtesést fog megtartani. Ezen munkálatok költségvetése 6500 kor. 21 fillér.

Az árlejteszők tartoznak 900 kor. biztosítékot készpénzben vagy értékpa-

pirban letenni, az első esetben az összeg 4% kamattal kolandációtól számítva egy évre a vállalkozó visszakapja.

A hitközség fentartja magának a jogot az árlejteszők közül szabad választásra.

A költségvetés, valamint a részletebb feltételek is az alulírt hitközségi jegyzőnél megtekinthetők.

Lalityon, 1904. március hó 17-én.

Uvality Szrdan, Tatomirov Joca,
hitközségi jegyző. 3-2 elnök.

KEIL-LAKK

legkitűnőbb mázólo-szer puha padló számára.

Keil-féle viasz-kenőcs kemény padló számára.

Keil-féle fehér „Glasur“ fénymáz 45 kr.

Keil-féle arany-fénymáz képkereteknek 20 kr.

Keil-féle szalmakalap-festék minden színben.

Mindenkor kaphatók:

Weidinger S. és Zs. cégnél Zomborban.

Szőlősgazdák figyelmébe!

Viszontelárusítóknak külön megegyezés.
Javítások gyorsan és pontosan eszközölteknak.

Ehrlich Nándor fia

szőlőpermetező-gyártó,
épület- és diszműbádogos

Zombor,

Bajai-utca 10.

Viszontelárusítóknak külön megegyezés.
Javítások gyorsan és pontosan eszközölteknak.

Ajánlja saját készítményű, jó minőségű

PERMETEZŐIT.

2 évi jótállás!

25-1

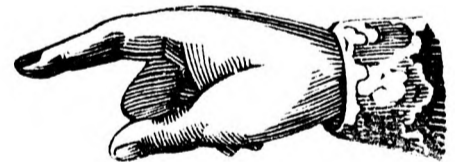
2 évi jótállás!

Lapunk kiadóhivatalá-
ban egy jó házból való fiú

TANONCUL

felvétetik fizetéssel.

Husvéti sonkák nagy raktára

Bogdán István

hentesárú üzletében, Zrinyi-utca (az önszegélyzővel szemben).

Ajánlja saját készítményű kitünően pácolt

füstölt sonkáit (utánzott kassai)

kilója 80 kr. Első sonkák 70 kr. kilója.

Ugyszintén mindenféle füstölt húst, szalonnát, legfinomabb felvágott és zsiradékárút legolcsóbb napiár és pontos kiszolgálás mellett.

4-4

Videki rendelések pontosan eszközölteknak.

Eredeti Singer varrógépek.

Alulirott cég ezennel közbirre teszi, hogy

Trefort-utca 212. sz. a.

elárusító telepet nyitott.

Eredeti Singer varrógépek kizárólag saját telepeinken bocsájtatnak forgalomba és így csakis a mi cégünk alatti üzletekben kaphatók.

Ugyanott ingyenes oktatást adunk a tőlünk vett arra alkalmas gépeken a

divatos műhimzésben.

Nagy raktár géprészek, tűk, olaj, fonál és himzéselyemben is.

3-3

Tisztelettel

SINGER Co. varrógép részvénytársaság.